

2 DYNYNI

Rantametsä kasvoi ikivanhoille hiekkadyyneille

Jääkauden jäljet näkyvät maisemassa rantaviivan muotojen muutoksissa. Jäämassa painoi aikoinaan Perämeren aluetta satoja metrejä alaspäin, ja palautuminen siitä jatkuu yhä. Maankohoaminen on ollut nopeaa varsinkin Perämeren pohjukassa. Esimerkiksi Hailuoto on noussut merestä vasta viimeisen parin tuhannen vuoden aikana. Martinniemen seudulla maa kohoaa nykyisin noin kahdeksan millimetriä vuodessa.

Kurtinhauta on muinaista merenrannan hiekkadyynialuetta ja jokisuistoa. Kumpuileva maasto on lähes kokonaan metsän peittämää, eli dyynit ovat fossiilisia. Tuulet ovat kasanneet lentohiekkaa valleiksi rantamaastoon. Samantapaista kehitystä on Virpiniemessä.

Rannikkomme on nuorta maankohoamisrannikkoa, minkä vuoksi se sai pysyvää asutusta vasta melko myöhään. Keskiajan asutuksesta on tietoja vuodelta 1413, jolloin "Rannalla" eli Limingan, Oulun ja Iin tienoilla oli nelisenkymmentä taloa. Mahdollisesti asutusta on ollut myös Haukiputaalla. Martinniemeä on asutettu sitä mukaa kun maa on noussut merestä. Asuttamisen alusta saakka jokisuu on ollut suosittua seutua - joki on antanut kalaa ja toiminut kulkuväylänä, sahateollisuuden vuosina myös uittoväylänä.

Metässä
istun metässä
enkä lähe pois
ennenku tulevat hakemaan
Mättäällä
istun mättäällä
enkä nouse vaikka
siinä on muurahaisia
(hämärtyy ilta isienmaan)

Kuusessa
kuusen juurella
kusen kun en
aukiolle uskalla
Mäjellä
huuan mäjellä
että joku tulis
hakemaan metästä
pois

Jukka Takalon sanoittama kappale Metässä
(Aknestikin albumilla Ojat on rajat, 1991).

Rantametsän pinnanmuotoja.